energiavirasto

Suomen ennakkovaikuttamislinjaukset EU:n tulevaan sähkömarkkinamallia koskevaan aloitteeseen

Talousvaliokunnan kuuleminen 1.3.2023 / E 159/2022vp

Jori Säntti, Energiavirasto

Reilua energiaa

Energiaviraston näkemyksiä

- Esitetyt valtioneuvoston linjaukset ovat kokonaisuudessaan kannatettavia ja vastaavat laajalti Energiaviraston näkemyksiä
- Sähkömarkkinoiden korkeat hinnat ja haastava tilanne ovat seurausta tapahtuneista muutoksista sähkön ja sen tuotannossa käytettyjen polttoaineiden tarjonnassa ja kysynnässä
  - Itse sähkömarkkinamalli sinänsä on toiminut odotetulla tavalla
  - Sähkön tarjonta on ollut merkittävästi pienempää suhteessa kulutukseen, mikä on näkynyt korkeampana markkinahintana
  - Hinnan muuttuminen olosuhteiden muuttuessa on oleellinen ja tärkeä osa toimivia markkinoita. Jos hinnan ei annettaisi nousta tarjonnan vähentyessä, ei markkinoilla olisi nyt syytä korjata tilannetta
- Sähkön käyttäjiä tulee toki auttaa sopivilla ja kohdennetuilla tukitoimilla selviämään tässä poikkeuksellisessa tilanteessa
  - Energiavirasto pitää tärkeänä, että tukitoimet tehdään nykyisen markkinamallin ulkopuolella

Energiaviraston näkemyksiä

- Nykyinen markkinajärjestelmä on tuonut merkittävää taloudellista hyötyä sekä edistänyt vihreää siirtymää
  - Sähkömarkkinamallin kehitystyössä keskeistä olisi tunnistaa ja säilyttää ne mallin ominaisuudet, jotka tätä hyötyä ovat saaneet aikaan
  - Marginaalihinnoitteluun perustuva ja rajat ylittävä yhteinen markkinamalli varmistaa sen, että sähkö siirtyy siirtorajoitusten puitteissa sinne, missä se tuottaa eniten kansantaloudellista hyötyä
  - Kilpailuilla markkinoilla vapaasti muodostuva hinta ohjaa markkinatoimijoiden tuotanto- ja kulutuspäätöksiä, sekä investointeja tuotantoon
- Energiavirasto katsookin, että markkinamallia uudistettaessa olisi tärkeätä säilyttää hintojen muodostuksen markkinaehtoisuus.
  - Tällä myös turvataan samalla vihreän siirtymän edellyttämät investointisignaalit
- Tulevan markkinamallin selkeys ja ennakoitavuus ovat erityisen tärkeitä investointien kannalta
  - Epävarmuudet tulevista muutoksista markkinamalliin heikentävät merkittävästi investointihalukkuutta

Energiaviraston näkemyksiä

- Markkinamallin uudistuksen tavoitteiden tulisi olla pidemmän aikavälin markkinoissa sekä suojausjärjestelmissä ja -mahdollisuuksissa
  - Ei niinkään lyhyen aikavälin hinnanmuodostusmekanismeissa
- Kun sähkön myyjä pystyy suojaamaan sähkönhankintansa kohtuulliselle tasolle, voi se myös tarjota määräaikaisia ja kiinteähintaisia sopimuksia kuluttajille, jotka haluavat suojautua hintojen vaihtelulta.
- Lyhyen aikavälin markkinoilla* on keskeinen rooli siinä, miten yksittäiset toimijat saadaan reagoimaan muuttuviin tilanteisiin
  - Ohjauskeinona markkinahinta, joka heijastaa kysynnän ja tarjonnan tilannetta.
- Euroopan unionin sähkömarkkinat ovat monimutkainen järjestelmä, jota leimaa vahva keskinäisriippuvuus eri ominaisuuksien ja toimintojen välillä
  - Markkinoiden kehitysehdotuksia sekä niiden kokonaisvaikutuksia tulisikin arvioida erityisen huolellisesti

* vuorokausimarkkinat, päivän sisäiset markkinat ja säätösähkömarkkinat